

Ve vybraných gynekologických ambulancích startuje unikátní screeningový program. Má pomoci chránit duševní zdraví matek i jejich dětí

13. 4. 2021, KLECANY- V ČR neexistuje prevence psychosociálního stresu u žen v době těhotenství či po porodu. To však může mít závažné důsledky nejen pro ženy, ale i jejich děti, u nichž je vyšší riziko duševní poruchy či narušeného psychosociálního vývoje. Duševní poruchy u rodičů jsou v ČR stigmatizovány, což brání tomu, aby vyhledávali péči. Situaci pomáhají změnit vědci z Národního ústavu duševního zdraví (NUDZ) a organizace Úsměv mámy, kteří vytvořili a nově v gynekologických ambulancích testují program screeningu psychosociálního stresu u žen v těhotenství a po porodu. Na screening také navazuje nový peer program Máma podporuje mámu.

75 % žen s duševními potížemi nevyhledává pomoc

„Stres spojený s přítomností duševní poruchy v těhotenství negativně ovlivňuje vyvíjející se dítě, a to psychologickou i biologickou cestou. Přítomnost neléčené deprese, silných úzkostí nebo psychotických příznaků znemožňuje, aby těhotná mohla s dítětem budovat mateřské pouto (tzv. attachment). Nejen přítomnost neléčených závažných poruch znemožňuje ženě naplňovat její mateřskou roli a věnovat se dítěti, ale i lehké a středně těžké depresivní a úzkostné příznaky negativně ovlivňují jejich budoucí se vztah. Z výzkumů víme, že již časné období po porodu a prvotní komunikace dítěte s rodiči je důležitá pro jeho další sociobehaviorální vývoj,“ popisuje MUDr. Antonín Šebela, Ph.D. z Národního ústavu duševního zdraví.

Studie NUDZ navíc ukázala, že v době pandemie COVID masivně narostl výskyt duševních onemocnění v české populaci. Epidemiologická opatření také znesnadňují čerpání psychologické péče a jiných možností, jak pečovat o svoje psychické zdraví. „Již před pandemií se dle našich odhadů potýkalo s příznaky duševních onemocnění, v různé míře, až 40 000 žen v těhotenství či po porodu ročně, nyní bude toto číslo zřejmě výrazně vyšší,“ doplňuje doktor Šebela.

Screening, který pomůže duševní potíže odhalit, je naprosto zásadní pro matku i dítě – hrozí totiž, že se například úzkostné poruchy či deprese matky časem projeví i u něj. „Až 75 % žen, které zažívají na mateřské a rodičovské dovolené duševní potíže, nevyhledá odbornou péči. Aktivní vyhledávání rizikových příznaků u žen a jejich zapojení do systému péče je proto cestou, jak dostat pomoc k ženám, které ji potřebují. V případě, že je u ženy zjištěna přítomnost vyššího psychosociálního stresu, tak je jí aktivně nabídnuta pomoc,“ vysvětluje Veronika Kubrichtová z organizace Úsměv mámy. Možnosti pomoci jsou navíc poměrně široké – od zaslání informací o možnostech podpory, přes podporu peer konzultantek prostřednictvím programu Máma podporuje mámu, až po další formy psychologické či psychiatrické péče.

Z vybraných porodnic do celého Česka

Národní ústav duševního zdraví a Úsměv mámy se snaží situaci dlouhodobě zlepšit a péči o duševní zdraví žen v těhotenství a po porodu v Česku inovovat. Screening u žen po porodu začaly v rámci jejich projektu nejprve provádět porodnice ve vybraných nemocnicích, od dubna letošního roku bude tento screening dostupný pilotně ve dvou desítkách gynekologických ambulancí.

„To proto, abychom mohli zachytit ženy již v těhotenství a pomoci jim dříve - psychosociální stres ženy v těhotenství působí negativně na vyvíjející se dítě a významně zvyšuje riziko, že se po porodu nepříznivý stav ještě prohloubí. Aktuálně sbíráme data o efektivitě screeningu a celého programu Máma podporuje mámu. Za dva roky budeme mít dostatek informací, abychom naše inovace v péči mohli akreditovat u Ministerstva zdravotnictví a pracovat na jejich zařazení do klasické péče o těhotné a ženy po porodu tak, aby tuto pomoc mohly čerpat ženy v celém Česku,“ uzavírá doktor Šebela.

Projekt screeningu je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci fondů EHP. Více informací naleznou zájemci na webu www.usmevmamy.cz.